

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

9 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący)

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 9 stycznia 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej A. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z 28 lutego 2022 r., XIII Ga 1736/20,

w sprawie z powództwa P. spółki akcyjnej w W.

przeciwko A. G.

o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania i orzeczenia
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Marta Romańska Władysław Pawlak Roman Trzaskowski

[dr]

UZASADNIENIE

Powód P. Spółka Akcyjna w W. wnosił o zasądzenie od A. G. kwoty 66.415,86

zł, jako świadczenia z wierzytelności, którą nabył na podstawie umowy przelewu wierzytelności w kwocie 64.250,70 zł z odsetkami naliczonymi do 8 listopada 2018 r. w kwocie 2.165,16 zł, zawartej 12 września 2018 r. z Bankiem w W. (Bankiem).

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi uwzględnił żądanie nakazem zapłaty z 23 stycznia 2019 r.

Pozwany A. G. w zarzutach od nakazu zapłaty wnosił o jego uchylenie i oddalenie powództwa.

Wyrokiem z 12 sierpnia 2020 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi utrzymał w mocy w całości nakaz zapłaty z 23 stycznia 2019 r.

Sąd Rejonowy ustalił, że pozwany zawarł z powodem umowę kredytową. Gwarancji wykonania wynikających z niej zobowiązań udzielił bank. Na wezwanie powoda bank uiszczył z tytułu gwarancji zapłaty kwotę 64.250,70 zł, odpowiadającą świadczeniom z umowy kredytowej, z którymi pozwany zalegał w stosunku do powoda. Na podstawie umowy cesji z 12 września 2018 r. bank przełał na powoda wierzytelność o zwrot kwoty 64.250,70 zł, wypłaconej z tytułu gwarancji zapłaty świadczeń z umowy kredytowej nieuregulowanych w terminie przez pozwanego.

Wyrokiem z 28 lutego 2022 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego z 12 sierpnia 2020 r.

Sąd Okręgowy ocenił uzasadnienie zaskarżonego wyroku jako wprowadzające lakoniczne, lecz zawierające najistotniejsze elementy pozwalające na przeprowadzenie kontroli instancyjnej wyroku. Stwierdził, że wyroki Sądu Okręgowego w Kielcach z 5 grudnia 2017 r. (VII GC 161/17) oraz Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 11 stycznia 2019 r. (I AGa 310/18), na które powoływał się apelujący wiążą na zasadzie określonej w art. 365 § 1 i art. 366 k.p.c. Orzeczenia te dotyczą tych samych stron, lecz wydane są w sprawach, w których podstawa faktyczna i prawna sporu była inna. Powód dochodził w nich bowiem roszczenia z umowy kredytu zawartej z pozwanym, a w niniejszej sprawie powód dochodzi roszczenia z tytułu wierzytelności, którą nabył w drodze cesji od bank, który jako gwarant spłaty kredytu zapłacił powodowi kwotę 64.250,70 zł. Podstawa sporów jest zatem inna, chociaż ich przedmioty są ze sobą związane. Tożsamość roszczenia w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. zachodzi jednak tylko wówczas, gdy identyczne są nie tylko

przedmiot, ale i podstawa sporu.

Sąd Okręgowy uznał, że Sąd Rejonowy w istocie nie poczynił ustaleń odnośnie do wezwania bank przez powoda do zapłaty kwoty 64.250,70 zł z tytułu gwarancji spłaty kredytu w ramach portfelowej linii gwarancyjnej *de minimis* w związku z niewywiązaniem się przez kredytobiorcę - pozwanego z obowiązku spłaty kredytu zaciągniętego umową nr [...] z 9 maja 2012 r. Sąd Okręgowy dodatkowo ustalił, że miało to miejsce 5 kwietnia 2018 r. Pozwany nie zakwestionował tej okoliczności, nie zgłosił wniosków, które by zmierzały do wykazania, że wezwanie to zostało doręczone bank po upływie terminu gwarancji, określonego w § 7 ugody nr [...] na 20 kwietnia 2018 r.

Sąd Rejonowy nie odniósł się też do dowodu z aneksu nr 9 do umowy portfelowej linii gwarancyjnej *de minimis* nr [...] z 4 marca 2013 r. Po przeanalizowaniu tego dokumentu Sąd Okręgowy stwierdził, że § 2 aneksu wyrażnie stanowi, że postanowienia umowy portfelowej linii gwarancyjnej *de minimis* stosuje się także do gwarancji udzielonych na podstawie wniosków o udzielenie przez bank gwarancji spłaty kredytu w ramach portfelowej linii gwarancyjnej złożonych przed wejściem w życie tego aneksu. Aneks ma zastosowanie do złożonego 29 maja 2015 r. wniosku pozwanego o udzielenie przez bank gwarancji spłaty kredytu w ramach portfelowej linii gwarancyjnej *de minimis*. Wniosek ten zawiera oświadczenie pozwanego o wyrażeniu zgody, aby ostateczne warunki kredytu oraz gwarancji *de minimis* zostały określone w umowie kredytu z uwzględnieniem decyzji kredytowej banku kredytującego i zasad udzielania gwarancji (pkt 1 wniosku); podpisując umowę kredytu, wnioskodawca (pozwany) zaakceptował w ten sposób ostateczne warunki kredytu i gwarancji *de minimis* (pkt 2 wniosku). Składając wniosek pozwany zobowiązał się w szczególności do zwrotu bank kwoty wypłaconej przez bank tytułem gwarancji, o którą wnioskował wraz z należnościami ubocznymi, tj. odsetkami i wydatkami (pkt 3 wniosku). Wniosek był załącznikiem do umowy ugody nr 124/2015 zawartej 29 czerwca 2015 r. pomiędzy powodem a pozwanym (§ 7 ugody), zmieniającej § 13 pkt 1 ppkt 3 umowy kredytu.

Oświadczenia pozwanego zawarte we wniosku z 29 maja 2015 r. są samodzielnym źródłem zobowiązania pozwanego do świadczenia na rzecz bank

w razie wpłacenia powodowi przez bank kwoty objętej gwarancją ze względu na niewywiązywanie się przez pozwanego z warunków aneksowanej umowy kredytowej.

Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutu naruszenia art. 518 § 1 pkt 1 i 3 k.c. przez Sąd Rejonowy. Przyjął, że wstąpienie bank w prawa powoda jako zaspokojonego wierzyciela nie było uzależnione od zgody pozwanego jako dłużnika. Bank nie spłacił cudzego długu, lecz wykonał własne zobowiązanie w stosunku do pozwanego jako gwarant wykonania jego zobowiązania na rzecz powoda, tym samym nie wstąpił w prawa zaspokojonego wierzyciela. Spełnienie przez bank zobowiązania z gwarancji spowodowało, że pozwany powinien mu zwrócić wypłaconą kwotę z należnościami ubocznymi i poniesionymi przez bank kosztami. Z chwilą wpłacenia kwoty objętej gwarancją bank stał się wierzycielem kredytobiorcy - pozwanego i mógł skutecznie prawnie cedować przysługującą mu wierzytelność na powoda, co nastąpiło. Powód jako cesjonariusz wstąpił w prawa bank (art. 509 k.c.). Zaskarżone rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego odpowiada zatem prawu.

Sąd Okręgowy nie zgodził się ze stanowiskiem pozwanego, że w konsekwencji uwzględnienia roszczenia został zobowiązany do spłacenia 160% wartości kredytu. Z przedstawionego przez powoda rozliczenia kredytu - stanu zadłużenia pozwanego na 6 lutego 2020 r. wynika, że kapitał wymagalny niespłacony wynosił 42.833,80 zł, a przy jego obliczeniu powód uwzględnił wypłaconą przez bank za pozwanego kwotę z tytułu gwarancji.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Okręgowego z 28 lutego 2022 r. pozwany zarzucił, że orzeczenie to zostało wydane z naruszeniem prawa procesowego, tj.: - art. 321 § 1 k.p.c. przez doprowadzenie do uprawomocnienia się orzeczenia zasądzającego na rzecz powoda kwotę wyższą (bo kwotę 66.451,86 zł) niż kwota określona żądaniem pozwu (tj. kwota 66.415,86 zł); - art. 363 § 1 i art. 366 k.p.c. w zw. z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. przez zaniechanie odrzucenia pozwu i rozpoznanie sprawy, chociaż o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami, sprawa została już prawomocnie osądzona, a w konsekwencji zachodzi nieważność postępowania na podstawie art. 379 pkt 3 k.p.c., kwota dochodzona w niniejszej sprawie została już bowiem prawomocnie zasądzona na rzecz powoda wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 11 stycznia 2019 r., I Aga 310/18, utrzymującego

w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z 5 grudnia 2017 r., VIIGC 161/17; - art. 365 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że do związania sądu orzekającego prawomocnym wyrokiem innego sądu nie dochodzi pomimo rzeczywistej tożsamości przedmiotu rozstrzygnięcia obu sądów, jeżeli tylko strona postępowania wskaże - choćby błędnie - rzekomo „inną” podstawę prawną żądania, a w konsekwencji zaniechanie ustalenia przez sąd rzeczywistego przedmiotu obu postępowań, w tym zaniechanie ustalenia; - art. 233 k.p.c. przez zaniechanie dokonania ustaleń co do tego, czy bank złożył pozwanemu jakiekolwiek oświadczenie woli nakierowane na powstanie pomiędzy nim a pozwanym stosunku prawnego, a jeżeli tak, to jakiej treści to oświadczenie było i jaki stosunek prawny pomiędzy nimi powstał, pomimo że ustalenie ewentualnego istnienia i treści tego stosunku obligacyjnego stanowi *de facto* istotę niniejszej sprawy.

Pozwany zarzucił też, że zaskarżone orzeczenie wydane zostało z naruszeniem prawa materialnego, tj.: - art. 65 § 1 k.c. w zw. z postanowieniami pkt 1-3 części „Oświadczenia Wnioskodawcy” we wniosku o udzielenie przez bank gwarancji spłaty kredytu w ramach portfelowej linii gwarancyjnej *de minimis* przez przyjęcie, że w tym wniosku pozwany zobowiązał się wobec bank do zwrotu kwoty wypłaconej przez bank powodowi, tworząc w ten sposób zupełnie nowy (a do tego abstrakcyjny i oderwany od zawartej z powodem umowy kredytu) stosunek zobowiązaniowy łączący pozwanego z bankiem, a w konsekwencji przyjęcie, że dochodzone roszczenie istnieje i przysługuje powodowi na mocy umowy cesji z bankiem, chociaż prawidłowa wykładnia oświadczenia woli pozwanego prowadzi do wniosku, że pozwany nigdy nie był i nie chciał być stroną jakiejkolwiek umowy z bankiem, a oświadczenia zawarte we wniosku o udzielenie gwarancji spłaty kredytu stanowiły wyłącznie zgodę w rozumieniu art. 518 § 1 pkt 3 k.c. na wstąpienie przez bank w prawa zaspokojonego w momencie wypłaty wierzyciela z tytułu umowy nr [...] o kredyt obrotowy [...] postawiony do dyspozycji jako: kredyt w rachunku bieżącym łączącej powoda z pozwanym; - art. 518 § 1 pkt 1 i 3 k.c. przez jego niezastosowanie, chociaż bank uiszczając na rzecz powoda kwotę 64.250,70 zł wykonał swoje zobowiązanie do zapłaty z tytułu gwarancji spłaty kredytu w ramach portfelowej linii gwarancyjnej *de minimis* wynikające z umowy łączącej go z P. (kwota stanowiła równowartość 60% niespłaconego kapitału kredytu), a zatem bank spłacił

dług pozwanego, za który był odpowiedzialny osobiście (art. 518 § 1 pkt 1 k.c.), a równocześnie działał za zgodą dłużnika w celu wstąpienia w prawa wierzyciela (art. 518 § 1 pkt 3 k.c.), a zatem bank nabył spłaconą wierzytelność kredytową do kwoty 64.250,70 zł, a w konsekwencji tylko ta wierzytelność mogła być przedmiotem cesji z 12 września 2018 r.

Pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania ewentualnie o uchylenie tego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez odrzucenie pozwu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Przed przejściem do oceny podstaw kasacyjnych należało zauważyć, że postanowienie Sądu Najwyższego z 6 marca 2024 r. o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania zostało wydane w jednoosobowym składzie, w którym orzekał sędzia powołany do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr 333/2023 z 19 maja 2023 r. Skład Sądu Najwyższego orzekający w tym przedmiocie należało w związku z tym uznać za objęty skutkami uchwały składu połączonych izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNC 2020, nr 4, poz. 34, wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i 57511/19, *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* i z 23 listopada 2023 r., nr 50849/21, *Wałęsa przeciwko Polsce*, a także wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 21 grudnia 2023 r., C-718/21, *LG*, ECLI:EU:C:2023:1015.

O rozpoznaniu skargi kasacyjnej zadecydowały okoliczności objaśnione m.in. w punktach I wyroków z 20 listopada 2025 r., II CSKP 2339/22, z 7 listopada 2025 r., II CSKP 273/23 i z 10 października 2025 r., II CSKP 422/25.

2. W świetle art. 378 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie był związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiązały go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego – zasada prawna – z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). Art. 321 § 1 k.p.c. jest przepisem prawa procesowego.

Wprawdzie w istocie w żadnej sprawie nie powinno dojść do orzeczenia ponad żądanie nawet co do nieznaczonej kwoty, lecz jednak korekta takiego uchybienia w postępowaniu apelacyjnym następuje co do zasady po podniesieniu stosownego zarzutu.

W myśl art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a art. 233 k.p.c. reguluje kompetencje sądu w związku z czynieniem ustaleń i oceną dowodów. Zaniechanie dokonania pewnych ustaleń może być skutecznie podnoszone w skardze kasacyjnej w zasadzie wyłącznie w związku z zarzutami na tle wykładni i stosowania prawa materialnego, gdy – a tak jest w niniejszej sprawie – te ustalenia, które zostały dokonane przez sąd nie są wystraszające do stwierdzenia, że prawo materialne zostało przez sąd prawidłowo zastosowane.

Sądy obu instancji nie poczyniły w sprawie ustaleń odnośnie do toczących się między stronami postępowań w sprawie o zasądzenie wierzytelności powoda o zwrot przez pozwanego niespłaconych rat z umowy kredytowej z 5 kwietnia 2017 r., a mianowicie co do tego, o jaką kwotę wierzytelności toczyło się postępowanie zakończone wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z 5 grudnia 2017 r., VII GC 161/17 oraz – w związku z apelacją pozwanego – wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 11 stycznia 2019 r., I Aga 310/18. Wobec braku ustaleń w tym przedmiocie, ale także wobec niedostatecznego rozważenia, jakiego rodzaju wierzytelności dochodzi powód w niniejszym postępowaniu, nie można stwierdzić, że w sprawie doszło do naruszenia art. 363 § 1 i art. 366 k.p.c. w zw. z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. przez orzeczenie o roszczeniu już osądzonym pomiędzy stronami, sprawa została już prawomocnie osądzona. To samo odnosi się do zarzutu naruszenia art. 365 § 1 k.p.c.

Z ustaleń dokonanych w niniejszej sprawie wynika, że powód 5 kwietnia 2018 r. zażądał od bank wywiązania się z zobowiązań gwaranta wykonania zobowiązań pozwanego z umowy kredytowej z 9 maja 2012 r. Nie wynika z nich jednak, kiedy bank spełnił to świadczenie i w jakiej relacji to spełnione przez bank świadczenie pozostawało do kwoty zadłużenia kredytowego dochodzonego przez powoda od pozwanego w sprawie, w której zapadły wyroki z 5 grudnia 2017 r.

i 11 stycznia 2019 r. Z przytoczonych dat wszystkich tych zdarzeń wynika, że do wezwania bank do zapłaty doszło po zasądzeniu zadłużenia kredytowego na rzecz powoda przez sąd pierwszej instancji, a przed rozpoznaniem apelacji od tego orzeczenia przez sąd drugiej instancji. Powstaje zatem kwestia czy powód w sprawie zakończonej wyrokiem z 11 stycznia 2019 r. dochodził całości zadłużenia pozwanego z umowy kredytowej i jak miała się kwota wpłacona powodowi przez bank do tego zadłużenia oraz czy jej uzyskanie powinno być ujawnione w sprawie zakończonej wyrokiem z 11 stycznia 2019 r. i wpłynąć na ocenę wysokości zadłużenia pozwanego w stosunku do powoda podlegającego rozliczeniu w tamtej sprawie.

Ocena prawna stosunku prawnego, w jakiej pozwany pozostawał z bankiem, a bank z powodem wymaga uwzględnienia elementu publicznoprawnego wkomponowanego w te relacje, gdyż bank wystąpił w nich najpewniej z uwagi na konieczność wykonania zadań nałożonych na niego ustawą z 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2024 r. poz. 291). Sądy obu instancji nie ustaliły treści tych stosunków. Gdy chodzi o relacje pozwanego z bankiem, to Sąd Okręgowy uzupełniającymi ustaleniami faktycznymi objął jedynie treść § 2 aneksu nr 9 do umowy portfelowej linii gwarancyjnej *de minimis* nr [...] z 4 marca 2013 r. i stwierdził, że postanowienia tej umowy stosuje się także do gwarancji udzielonych na podstawie wniosków o udzielenie przez bank gwarancji spłaty kredytu w ramach portfelowej linii gwarancyjnej złożonych przed wejściem w życie aneksu, a zatem aneks ma zastosowanie do wniosku pozwanego o udzielenie przez bank gwarancji spłaty kredytu w ramach portfelowej linii gwarancyjnej *de minimis*. Sam wniosek o udzielenie takiej gwarancji był załącznikiem do umowy ugody zawartej przez powoda z pozwanym 29 czerwca 2015 r.

Pozwany nie wybrał jednak bank jako kontrahenta, który zabezpieczy gwarancją udzieloną na rzecz powoda - kredytodawcy zobowiązania pozwanego z umowy kredytowej, lecz złożył oczekiwane od niego wnioski, jako ubiegający się o udzielenie mu pomocy *de minimis* w związku z tym, że bank udzielał takich gwarancji – na podstawie obowiązującej go regulacji prawnej – także kredytobiorcom powoda w ramach portfelowej linii gwarancyjnej *de minimis*. Sąd nie ustalił, w którym momencie można było uznać, że bank zaciągnął zobowiązania z gwarancji

w stosunku do pozwanego, który złożył w tym przedmiocie wniosek, jaka była konkretna treść zobowiązania bank z gwarancji *de minimis*, a przede wszystkim – jakiego rodzaju wierzytelność bank miał zaspokoić w związku z udzieleniem gwarancji oraz jak kształtowały się relacje banku z powodem w związku jej udzielaniem.

Ustalenie wszystkich powyższych okoliczności jest konieczne w celu udzielenia odpowiedzi na pytanie o istnienie lub brak podstaw do zastosowania w sprawie art. 518 § 1 pkt 1 i 3 k.c.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

Marta Romańska

Władysław Pawlak

Roman Trzaskowski

[dr]

[a.ł]